

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject:

kode:

Course code: JUS201

Eksaminand nr.:

5

Examinee no.:

Dato og år:

Date and year: 18/12.12

Ark. nr.

sheet no.

1

av

out of

12

i alt

total no.

Oppgave 1)

Legalitetsprinsippet kan spores tilbake til folkerettsprinsippet og Magnus Lagabøtes landslov fra i 1274. Prinsippet ble delvis tatt inn i grunnloven i §§ 96 og 99, som sier at en ikke kan straffe eller fengsle noen uten hjemmel i loven. ~~Det er utvilsomt dette legalitetsprinsippet~~
Legalitetsprinsippet innebærer at ~~forvaltningen~~ staten ikke skal kunne gjøre byrdefulle inngrep mot borgerne uten hjemmel i loven. Det er altså et prinsipp som beskytter borgerne ~~mot~~ fra forvaltningen. Og prinsippet åpner også for domstolskontroll i dette forholdet. Derfor kan en betrakte legalitetsprinsippet som et rettsriktighetsprinsipp.

Når man snakker om "byrdefulle inngrep", snakker vi om både rettlige og faktiske inngrep. Et rettlig inngrep kan f.eks. være et vedtak som sier at en må rive den ulovlig bygde hytta si. Og et eksempel på et faktisk inngrep er når kommunen sin bulldozer kommer og kjeper ned hytta. Legalitetsprinsippet krever klarere hjemmel desto mer inngripende en handling eller vedtak er. Dette er for å sikre at byrdefulle inngrep blir gjort av det folkevalgte organ, Stortinget, og ikke av forvaltningen. En kan dermed si at legalitetsprinsippet bidrar til bedre forutberegnelighet, likere behandling av borgerne og bedre rettsriktighet i form av at mulighet for maktmissbruk minkes. I tillegg kan det tenkes at det er lettere å akseptere et

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject:

kode:

Course code: JUS201

Eksaminand nr.:

Examinee no.:

5

Dato og år:

Date and year:

16.12.12

Ark. nr.

sheet no.

2

av

out of

12

i alt

total no.

inngrep dersom man vet at forvaltningen hadde hjemmel i loven.

Legalitetsprinsippet er av grunnlovlig rang, noe som innebærer at det ikke kan endres gjennom formell lov. ~~Det~~ Det er etablert gjennom konstitusjonell rettsanerkjennelse. Og i tillegg inngår legalitetsprinsippet i stor grad i de europeiske menneskerettighetene (EMK), der det står at lovene ikke kan fravikes uten hjemmel i lov. EMK er også plassert over formell lov i Norge, jmf. § 2 i EØS-loven.

Hjemmelen for "inngrep" kan også finnes i forskrift, men det kreves da en ubrukt hjemmelskjede som kan ledes tilbake til lovgiver, altså Stortinget. Myndigheten må altså delegeres til den person eller det organ som skal gripe inn i borgernes liv.

Når en tolker med legalitetsprinsippet som utgangspunkt stilles det store krav til hjemmelens tydelighet. Det er ofte lovens generelle karakter bidrar til å utydeliggjøre lovteksten. Ser vi f.eks. på Hørsholm-dommen, ville en eventuell straff være meget inngripende for den tiltalte. Når det da var stor tvil rundt tolknings spørsmålet kom legalitetsprinsippet inn som en sperre. En kan derfor si at legalitetsprinsippet bidrar til at tolkningstvil blir tolket til fordel for borgerne. Men dette skal vurderes i forhold til hvor viktig inngrepet er for samfunnet og inngrepet

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject:

kode:

Course code: JUS20

Eksaminand nr.:

Examinee no.:

Dato og år:

Date and year:

Ark. nr.

sheet no.

av

out of

i alt

total no.

ulovlighetsgrad.

Til slutt vil jeg også nevne at det finnes tilfeller hvor det offentlige ~~ikke kan~~ kan operere uten støtte i legalitetsprinsippet. Vi snakker da om:

Det offentliges private autonomi. Her opererer det offentlige i grenseland mellom å tjene samfunnsinteresser og å drive foretningvirksomhet. Et eksempel her kan være UMB. Her skriver elevene under på et ordensreglement og universitetet kan dermed styre litt som de vil. Til en viss grad nå klart. De kan for eksempel forby kaffe på forelesninger, men ikke foreta ransaking for å komme inn i timen.

Sedvanebasert kompetanse. Her snakker vi f.eks om situasjoner hvor kommunen har gitt en konsesjon for en industrivirksomhet også finner de senere ut at industrivirksomheten forurensar drikkevannet til hele byen. Da kan kommunen trekke tilbake konsesjonen uten støtte i loven, som en slags nødrett. Et ~~et~~ annet eksempel kan være kommunens mulighet til å sette vilkår i vedtak. F.eks at en utbygger må bygge vei til en tomt før han får bygge tillatelse. Disse vilkårene kan overprøves i domstolene. ~~og dette~~ Og muligheten for å sette vilkår i vedtak kan på en måte betraktes som en glipp i legalitetsprinsippet.

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject:

kode:

Course code: JUS201

Eksaminand nr.:

Examinee no.:

5

Dato og år:

Date and year:

18.12.12

Ark. nr.

sheet no.

4

av

out of

12

i alt

total no.

Offentlig intern instruksjonsmyndighet. Det offentlige har mulighet til å organisere arbeidet internt som de vil. Et eksempel på ~~et~~ en bestemmelse her som er byrdefulle for de ansatte er om et departement velger å legge ned et direktorat. Flere hundre kan miste jobben uten at legalitetsprinsippet kommer inn som sperre.

Spesielle kompetaseregler i Grunnloven. Da snakker vi ikke leger om forvaltningen, men dette innebærer vedtak som f.eks statsbudsjettet, som blir gjort på Stortinget.

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject:

Kode:

Course code: JUS201

Eksaminand nr.:

Examinee no.:

5

Dato og år:

Date and year:

18.12.12

Ark. nr.

sheet no.

5

av

out of

12

i alt

total no.

Oppgave 2

~~Overst~~ Øverst i statsforvaltningen finner vi regjeringen, som også er en av de tre maktpilarene i det ~~parlamentariske~~ parlamentariske system. Den utøvende makt. Statsforvaltningen kan deles i tre plan, nemlig sentral-, regional- og ~~lokal~~ lokalforvaltningen. Disse vil jeg starte med å gå inn på før jeg går videre på fylkeskommunal og kommunalforvaltningen. Og begynnelser for det kommunale selvstyret.

Som sagt er regjeringen øverst i statsforvaltningen. Den består av statsministeren og de andre statsrådene. Hver statsråd er leder for hvert sitt departement og har derfor en rolle som regjeringsmedlem og som leder av et departement. Regjeringens oppgaver er blandt annet å informere stortinget gjennom stortingsmeldinger, ~~videre~~ sende lovforslag til stortingsbehandling. Det er også regjeringen som setter stortingets vedtak ut i livet. Dette gjøres gjennom kongelige resolusjoner, som skjer på møtet hver fredag. Jeg vil også legge til at sentralforvaltningens virkeområde er hele landet, så regjeringen ~~diskuterer~~ diskuterer også mange store saker. Det kan også tilføyes at det går mye i politikk på toppen, ettersom at alle i regjeringen representerer et parti.

Under regjeringen har vi departementene. Her er det mange flere ansvar enn i regjeringen, og som nevnt sitter lederene for hvert departement også i regjeringen. På dette planet er det også mye politikk. Det

Eksamen i emne/fag:
Examination in subject:

kode: JUS201
Course code:

Eksaminand nr.: 5
Examinee no.:

Dato og år: 18.12.12 Ark. nr. 6 av 12 i alt
Date and year: sheet no. out of total no.

Departementene er også faglig støtte for regjeringen, altså sin minister. I tillegg er det her mye av ~~de~~ prosessen skjer når en lov skal lages. Det finnes mange departementer som representerer hvert sitt ~~for~~ fagområde. F.eks har vi Utdanningsdepartementet, som jobber med utdanningsaker og så har vi utenriksdepartementet, som jobber med utlandsaker.

Underlagt departementene har vi direktoratene. De kan ha mange navn. F.eks -veren, -mannen eller -tilsyn. Direktoratenes oppgave er å være faglig støtte for sine departementer, i tillegg til å gjøre den jobben de er pålagt. Vegvesenet skal f.eks informere samferdselsdepartementet om samferdsul, samtidig som de skal jobbe med veisaker. ~~Et annet~~ I ~~de~~ direktoratene er det altså mye ~~for~~ fag og lite politikk.

Da var vi ferdig med ~~resten~~ sentral forvaltningen. Når vi videre til regional forvaltningen har den gjerne et virkeområde som følger fylkesgrensene, men det kan også følge grensene til f.eks gamle kirkedømmer eller politidistrikter. Det mest sentrale organet her er Fylkesmannen. Fylkesmannen er en institusjon som representerer ~~alle de~~ departementene ute på regionalt nivå. Dette bidrar til ~~et~~ bedre lokal kjennskap når ~~de~~ ~~sentralforvaltningen~~ skal gripe inn i distriktene. Fylkesmannen har

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject:

kode:

Course code: JUS201

Eksaminand nr.:

Examinee no.:

5

Dato og år:

Date and year:

18.12.12

Ark. nr.

sheet no.

7

av

out of

12

i alt

total no.

gjørne flere hundre arnatte som representerer hver sine fagområder. Som jeg kommer tilbake til er også fylkesmannen klageinstans i flere kommunale saker. Og de kan også komme med innsigelser mot kommunen dersom de mener kommunen går for langt.

Nederst i statsforvaltningen har vi lokalforvaltningen. Dette kan være f.eks NAV-kontorer, skattekontorer osv. Virkeområdet her følger ofte kommunegrensene.

~~NAV~~
~~NAV~~

Det var statsforvaltningen. Fylkeskommunen og kommunen inngår i det kommunale selvstyre og kan derfor betraktes som egne rettssubjekter. Fylkeskommunen har et virkeområde som følger fylkesgrensene og er i noen tilfeller klageinstans for det som skjer på kommunalt nivå. I tillegg jobber fylkeskommunen med å legge ~~for~~ føringer for hvordan arealene i fylket skal disponeres. Særlig i forhold til samferdsel. Fylkeskommunen har også ansvar for tannlege tilbud og videregående skoler.

Kommunene kan i stor grad styre seg selv, med noen unntak jeg kommer inn på til slutt. Kommunen driver barne- og ungdomsskoler, holder infrastruktur ved like og andre kommunale saker. De har størst frihet i forhold til disponering av arealer.

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject:

kode:

Course code: JUS20

Eksaminand nr.:

Examinee no.:

5

Dato og år:

Date and year:

18.12.12

Ark. nr.

sheet no.

8

av

out of

12

i alt

total no.

Jeg vil avslutte oppgaven med noen eksempler på ~~hv~~ hva som kan begrense det kommunale selvstyret.

- * Kommunen må forholde seg til de rettighetsreglene som er gitt i lov eller forskrift. Et eksempel på dette kan være at ~~for~~ alle elever i Norge skal ha tilbud om samme utdanning. Altså det samme antall timer og de ~~er~~ samme fagene. Kommunen kan ikke bestemme at de skal kutte ut 7. klasse trinn for å spare penger. På denne måten kan sentralforvaltningen styre kommunene igjennom lov og forskrift.
- * Øremerkede penger fra statsbudsjettet kan kun brukes til de formål de er ment til. Dette setter også en begrensning for det kommunale selvstyret.
- * Mange saker i kommunen ~~kan~~ har fylkesmannen som klageinstans. Dette bidrar til at statsforvaltningen kan påvirke vedtak som er gjort i kommunen.
- * ~~Fylkesmannen~~ Fylkesmannen, som representerer departementene, kan komme med innsigelser dersom de mener kommunen gjør for langt. Her kan også statlig reguleringsplan komme inn i bildet. Dette er veldig aktuelt i saker som angår areal disponering. F.eks byggetillatelse og lignende.
- * Kommunen må også forholde seg til avtaler som er inngått mellom private personer og f.eks et

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject:

kode:

Course code: **U1S201**

Eksaminand nr.:

Examinee no.:

5

Dato og år:

Date and year:

18.12.12

Ark. nr.

sheet no.

9

av

out of

12

i alt

total no.

departement.

* Til slutt ~~skal~~ kan fylkeskommunen også sette noen begrensninger for det kommunale selvstyret. Gjennom fylkesplan og som klageinstans i enkelte saker.

Eksamen i emne/fag:

kode:

Examination in subject:

Course code: JUS201

Eksaminand nr.:

5

Examinee no.:

Dato og år:

18.12.12

Ark. nr.

10

av

12

i alt

Date and year:

sheet no.

out of

total no.

Oppgave 3)

Hovedspørsmålet her er om Arne Langli var inhabil og ~~utgangspunktet~~ utgangspunktet for drøftelsen kan tas i Forvaltningsloven §6. Først vil jeg ta for meg om Arne er ~~ikke~~ "offentlig tjenestemann" og om han "tilrettelegger grunnlaget" for en avgjørelse. Deretter vil jeg foreta en konkret helhetsvurdering rundt habilitetsspørsmålet.

I §6, første ledd, står det at "En offentlig tjenestemann er ugild til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse...". I følge faktum jobbet Arne som "saksbehandler i Lillevik Kommune". Ser man dette i sammenheng med §2, første ledd bokstave d, går han inn under definisjonen "offentlig tjenestemann" siden han er "ansatt i kommunens tjeneste". Vilkåret er derfor oppfylt. Videre blir spørsmålet om utredningen Arne skrev var å "tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse". Det går ganske klart frem av faktum at utredningen skulle brukes som grunnlag i kommunestyrets møte om nye spenkeløyper. Jeg derfor anser jeg også dette vilkåret som oppfylt.

Videre faller ikke Arnes tilknytning til Stein og Berit inn under vilkårene i §6, første ledd bokstave a-e. Men spørsmålet blir om forholdene faller inn under §6, andre ledd, som sier at en offentlig tjenestemann er "ugild når andre nære regne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet".

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject:

kode:

Course code: JUS201

Eksaminand nr.:

Examinee no.:

5

Dato og år:

Date and year:

18.12.12

Ark. nr.

sheet no.

11

av

out of

12

i alt

total no.

I tillegg skal det legges vekt på om saken er til kan innebære nærlig "fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til". Her legger loven opp til en konkret helhetsvurdering. Forholdet mellom Arne og faren, samt Berit, kan anses som en "personlig tilknytning", men ~~det~~ det fremgår ikke av faktum at det er en "nær" tilknytning. Allikevell kan man gå ut i fra at forholdet mellom far og sønn er ganske nært. Deretter blir spørsmålet om saken kan føre til "nærlig fordel, tap eller ulempe" for Stein og Berit. Det er nevnt i faktum at Berit eier 5% av aksjene i et firma som eier 30% av aksjene i Lillevik kro, som er part i saken. Dette indirekte eierskapet til Berit anser jeg til å være for lite til at det skal gjøre ~~Arne~~ Arne inhabil, da det kan gå under "nærlig" tap eller ulempe.

Videre ~~nevnes~~ går det frem av faktum at Stein og Berit skal gifte seg og at bryllupet skal holdes på Lillevik kro. Dette vil gjerne innebære at flere vil få et forhold til at de er et parr, og vil derfor få Arne til å fremstå som mer tilknyttet til Berit enn han ellers ville vært, dersom de bare var samboere. Videre må det også tas med i betraktning at Arne kan ha interesser i at faren sitt bryllup skal være best mulig og derfor vil at de skal ha få sjenkeløye. ~~De~~ Allikevell vil på stå at disse grunnene er "nære og forhold" som er "egnet til å vekke tilliten til hans upartiskhet". Det er på grensen, men ikke

Eksamen i emne/fag:

Examination in subject:

Kode:

Course code: JUS201

Eksaminand nr.:

Examinee no.:

5

Dato og år:

Date and year:

18.12.12

Ark. nr.

sheet no.

12

av

out of

12

i alt

total no.

tildirekkelig til å gjøre Arne inhabil.

Det går til slutt frem av faktum at Ole Ronny hadde sagt at "det tok seg dårlig ut" at Arne skrev utredningen. Om dette har betydning for saken må vi se i forhold til §6, andre ledd andre punktum, som sier at "Det skal også legges vekt på om ugildhetsinnsigelse er reist av en part". Spørsmålet blir da om Ole Ronny er "part" i saken. I sakens opplysninger går det frem at Ole Ronny var en konkurrerende søker. Han var aldri en av de som ville ha skjenkeløyve, og som hadde søkt. Ser vi ~~derfor~~ på §2, første ledd bokstave, går Ole Ronny inn under definisjonen av "part" siden ~~han har~~ "direkte tilknytning" ~~til saken~~ saken "direkte" gjelder han. Vilkåret er derfor oppfylt og habilitetsinnsigelsen må dermed tas med i betraktning, og vektlegges. Jeg mener at dette er nok til å vippe laget så Arne ~~kan~~ blir inhabil.

Arne var inhabil.